СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 93. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 20. квітня, 1929. VOL XXXVII. No. 93. Jersey City, N. J., Saturday, April 20, 1929. THREE CENTS.

ЗЛОЖІМ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ У. Н. СОЮЗА, СТАВАЙМО ЙОГО ЧЛЕНАМИ.

СЕНАТОР БОРА ДОМАГАЄТЬСЯ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ

ВАШИНҐ[illegible] квітня. — Сенат радив усього пів години, але вже [illegible] короткий час предложено йому около 400 ріжних резолюцій, петицій та инших комунікатів.

Між иншим сенатор Бора вніс резолюцію, в якій домагається дипльоматичного визнання совітів з боку уряду Злучених Держав.

НАПАЛИ НА СТРАЙКАРІВ.

ЗАМАСКОВАНІ ЛЮДЕ ЗДЕМОЛЮВАЛИ ЮНІЙНИЙ ОФІС І ПОВИКИДАЛИ НА ВУЛИЦЮ ЗАПАСИ ЖИВНОСТИ.

ҐАСТОНІЯ, Норт Каролайна, 19. квітня. — Над раном здемольовано головну кватиру Народної Ткацької Робітничої Юнії, що звязана з комуністичною партією. Юнія орґанізувала тут ткацькі страйки.

На кватиру юнії напало біля сотки замаскованих людей, які наробили великого шуму, коли почали розвалювати стіни й бити вікна. Як тільки надійшло військо, товпа розбіглася. Арештовано 10 людей, які твердять, що спали в домі юнії й нічого не знають.

Знищено всі запаси живности.

ЗВІЛЬНИЛИ ГЕЛЕНУ МОРҐАН.

ЗАБАВЛЯЛА ГОСТЕЙ В НІЧНІМ КЛЮБІ И ПИЛА З НИМИ АЛЬКОГОЛІЧНІ НАПИТКИ.

НЮ ЙОРК, 19. квітня. — Федеральний суддя Едвин С. Томас не міг вийти з дива, коли почув вирок присяжних суддів, яким звільнено Мисс Гелен Морґан від вини й кари.

Акторка Мисс Гелен Морґан не заперечила того, що зізнавали детективи, а саме, що вона забавляла в нічнім клюбі гостей співом і пила з ними алькоголічні напитки. Детективи твердили, що вона ще й продавала горівку й другі напитки.

Слідство виказало, що Морґан забавляла гостей і тим заробляла на [illegible]. Адвокат представив суддям гіпокризию, звязану з прогибіцією, й прийшов до заключення, що коли судді засудять Гелену Морґан, то тимсамим дадуть згоду на форсоване прогибіції. Мисс Морґан, як почула звільняючий вирок, розплакалася й малощо не зімліла зі зворушення.

НАЙБОГАТШИЙ СТАРИЙ ПАРУБОК.

НЮ ЙОРК, 19. квітня. — Генрі Л. Догерті, власник майна, що сягає до $200,000,000, зробив дівчатам несподіванку. Всі вважали його старим парубком, а то виявилося, що він оженився ще в грудні минулого року і то з вдовою Миссис Персі Френк Імес, яка має 18-літну дочку.

СПЕКУЛЯНТИ, БІРЖА Й ПОДАТОК.

МИЧЕЛ РАДИТЬ ЗНЕСТИ ПОДАТОК НА ЗИСКИ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ, ЯКИМИ ТОРГУЮТЬ НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК, 19. квітня. — Чарлз Е. Мичел, президент дирекції „Нешенел Сіті Бенк" і директор Федерального Резервового Банку в Ню Йорку, заговорив про те, щоби конґрес зніс доходовий податок, наложений на зиски з цінних паперів. Він каже, що дуже багато спекулянтів не стягає паперів з біржі, бо не хоче зрадити себе щодо зисків, які пороблено на біржі, бо за це треба платити доходовий податок. Через те брак готівки, бо паперами вічно торгують. А колиб знести податок, то папери лежалиб по шафах власників і не булоб клопоту з браком готівки, бо біржа не зїдалаб так багато гроша як тепер.

ШВЕДИ ЗАКУПИЛИ ДІМ ЛИНДБЕРҐА.

ДІТРОЙТ, 19. квітня. — Товариство шведських інжинірів, яке складається з Американців шведської крови, закупило дім, у якім родився Линдберґ, і рішило, що цей дім має бути захований на памятку по славнім летуні. Батько Линдберґа родом Швед, а мати Американка.

НЕ СТАЛО СОНЦЯ.

МАЛА АМЕРИКА, Антарктика, 19. квітня. — Полярний дослідник Берд і його залога розпрощалися з сонцем. Воно зайшло, щоб показатися знову аж у серпні. Настала полярна ніч, а з нею побільшена студінь.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ НА ДОВГУ БОРОТЬБУ.

ВАШИНҐТОН, 19. квітня. — Фармерська проблема, тарифа й прогибіція поділили конґрес на стільки ріжних ґруп, що дебата над тими справами буде тягнутися дуже довго.

ЩО МОЖНА ВІДТЯГНУТИ ВІД ПОДАТКУ?

ВАШИНҐТОН, 19. квітня. — Миссис Мері Дейвис, фармерка з Месечусетс відтягнула зі своїх доходів втрати, які понесла через бурі. Апеляційна Податкова Рада це затвердила.

„МАЛПУЄ" СМИТА.

ТАК КАЖЕ КИНҐСЛЕНД МЕЙСІ ПРО ҐОВЕРНОРА РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК, 19. квітня. — В. Кинґсленд Мейсі, голова републиканського комітету з округа Суффолк, виголосив промову на лончі адвокатського Молодечого Клюбу, в якій критикував ґовернора Рузвелта. Він твердив, що Рузвелт „малпує" бувшого ґовернора Смита й це йому не вдається. Він себе осмішує, бо хоче правити стейтом, не маючи за собою републиканської більшости. Так правив стейтом Смит, але та штука Рузвелтови не вдається.

З НАГОДИ 35-ЛІТНОГО ЮВИЛЕЮ НАРОДНОЇ ПРАЦІ У. Н. СОЮЗА, ГОДИТЬСЯ ІМІҐРАЦІЇ ЗЛОЖИТИ РАДИ ВЛАСНОГО ДОБРА ТОГО РОДА ДАР, ЩОБ КОЖДИЙ СВІДОМИЙ КРАЇНЕЦЬ ЧИ УКРАЇНКА Й ЇХНІ ДІТИ СТАЛИ ЧЛЕНАМИ НАЙБІЛЬШОЇ, НАЙБАГАТШОЇ Й НАЙСОЛІДНІШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІНСТИТУЦІЇ, ЯКОЮ Є УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Залізничий поїзд, що йшов з Парижа до Амстердаму, зударився з тягаровим поїздом недалеко стації Гал (Бельгія). Підчас цього 12 пасажирів погибли, а 20 є тяжко поранені.

ЗАСТРАЙКУВАВ ХОР БУКАРЕШТЕНСЬКОЇ ОПЕРИ.

Хор букарештенської опери оголосив страйк ізза недорозумінь у справі оплати. Міністер культів завізвав хористів відкликати страйк, а то підуть у відставку. Щодо плати то міністер обіцяв розглянути кожде бажання зокрема.

ЧИ ПРАВДИВІ ПЕРЛИ ЩЕЗНУТЬ?

Париська поліція ломить собі голову над справою, до якої буде приневолена притягнути ще неодного вченого спеціяліста. Відкрила вона потаєну лябораторію одного Індуса, що виробляв перли рідкої краси та продавав їх за правдиві. Не помогла аналіза при помочі промінів Рентґена: фальшиві перли світились так само як правдиві. Найбільші знавці перел, розглянувши фальсифікати, рішили, що вони не ріжняться нічим від правдивих ні блеском, ні матеріялом. Одним словом, Індус Рагам Абгуляд зробив великий винахід, а не хоче досі зрадити його тайни. Він виробдював ці перли щойно від трох місяців і мав на банковім конті вже міліон франків. Не є виключене, що коли він згодиться поділитися своєю тайною, французький суд покарає його дуже лагідно, зваживши, що відтак ця тайна залишиться в руках Французів. Від волі одної людини залежить тепер, щоби перестали істнувати правдиві перли.

РАДІО, АЛЕ НЕ ДЛЯ ВСІХ.

У німецькому міністерстві шляхів і комунікації перевели цими днями вчені-спеціялісти проби з „ультра-короткими" хвилями, не довшими як на 10 метрів. Удалось їх ужити як засобу порозуміння. Велике практичне значіння цього винаходу в тому, що їх можуть ловити тільки деякі особи, спеціяльно вибрані, а не кождий. За „висилачем" находиться антенове зеркало, яке має змогу спрямовувати звістки тільки на означене місце. Таким робом армія, поліція, почта і преса зможуть користуватись таким винаходом для передачі чисто довірочних інформацій.

СПАДЩИНА РАТУНКОМ ВІД САМОГУБСТВА.

Перед кількома днями повідомила віденська поліція будапештенську, що богач Сіґізмонд Бруст, який помер у Нюрнберґу, записав цілий свій величезний маєток, вартости 500,000 пенґів, своїй шваґровій, що живе на Мадярщині. Виявилося, що ця шваґрова це 70-літня жінка, яка жила у крайній нужді і хотіла з нужди покінчити самогубством. Тільки припадком вдалося поліції її відшукати — і, очевидно, завдяки цьому щаслива спадкоємниця покінчила і з нуждою і з думками про самогубство.

ЦІКАВИЙ СТРАЙК НІМЕЦЬКИХ СЕЛЯН.

Німецькі ґазети повідомляють, що збори мужів довіря сільсько-господарського союзу в провінції Ґановері одноголосно рішили від 1 травня перевести загальний страйк покупців селян. Всі селяне мають перестати купувати убрання, білизну, промислові вироби всякого роду, річи домашнього вжитку, сільсько-господарські машини та прилади. Всякі потрібні направки мають бути роблені власними силами, а потрібні в господарстві річи мають бути випозичувані від сусідів. Таксамо від 1. травня мають бути спинені всі закупна штучного погною. Всі селяне, які далі лишаться членами соціял-демократичної споживчої кооперативи, будуть бойкотовані. Цим страйком селянський союз має замір звернути увагу на тяжке становище та надмірне обтяження податками сільського господарства в Німеччині. Варто ще зазначити, що рішено перевести завзяту боротьбу проти великих часописів, які зовсім не дбають про інтереси сільського господарства.

АНТИСЕМІТИЗМ У КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ.

Посварившись у лазні з „активістом партійного осередку", комуніст Березовий, „не соромлячися присутних", як пише „Прол. Правда" ч. 28, з 3. лютого 1929 р., „не тільки вилаяв тов. Ф. обурливою антисемітською лайкою, а й двічі вдарив його по зубах". Березового негайно виключено з партії.

НОВИЙ КОНКУРС ДЛЯ ЖІНОК.

Щоби внести дещо ріжноманітности в конкурсах краси для жінок, оголошено в Мадриді королевою найвідважнішу жінку. Вибір упав на молоду студентку інжинірії. Вона важилася вести поспішний поїзд з Мадриду до Ґранади. Для осторожности придано їй для надзору одного мущину. Усі в Еспанії захоплені молодою побідницею, яка, як подають часописи, не лякається нічого, носить хлопячу зачіску, воліє боротьбу биків ніж гру в ситківку і мріє після скінчених студій одержати кермуюче становище у великій фабриці.

ЛИСЯЧІ ХВОСТИ.

„Ґазета Поранна" в числі з 15 березня присвятила майже повні дві сторінки друку статутови української молодечої організації п. з. „Лісові Чорти", ІІІ. курінь Українського У. С. Пласта". Весь цей статут, складений з Люциперів, чортів, чортенят, таємних радників і лисячих хвостів, зі співами та танцями, мов деякі наші народні оперетки, є твором доброго гумору хлопців, котрі ще більше будуть реготатись, читаючи статтю ласої на сензації брукової ґазети п. з. „Тайни сабату українських „Лісових Чортів". Ці тайни є для „Ґазети Поранної" „доказом, якими крутими стежками ходить психіка молодого українського покоління". Цікаво, як назвати ті стежки, якими ходить психіка редакторів „Ґазети Поранної", котрі що дня розмазують довгими стрічками вбивства, злочини, розпусту та сензаційні пристрасти.

ФАЛЬШУЮТЬ ГРОШІ.

Шеф сіґуранци в Альба-Юлії довідався, що в місті курсують фальшиві білєти по 1000 леїв. Труси в ночі виявили, що при багатьох підозрілих осібняках знайдено поверх 20 штук фальшивих тисячок. Слідство провадиться дальше.

ЛІКВІДАЦІЯ НЕПИСЬМЕННОСТИ.

Ліквідація неписьменности застримується через відсутність коштів і недостачу учителів. У большевиків тепер виринула думка завести научання селян грамоти за плату.

КОНФІСКАТА „ТАРАСА БУЛЬБИ".

Коломийське староство заняло весь другий наклад безсмертного твору великого М. Гоголя „Тарас Бульба". Твір цей появився накладом Видавництва „Ока" в Коломиї. Цікаво, що першого видання того самого „Тараса Бульби" коломийське староство перед кількома літами не заняло і все воно без перешкод розійшлося, що й дало Видавництву спонуку до другого накладу цього року.

Цей переложений на всі европейські мови ґеніяльний історичний твір Миколи Гоголя, друкований вже кількома накладами в Галичині поза Коломиєю, діждався нарешті конфіскати аж у Коломиї.

Притім слід зазначити, що це вже другий з черги випадок конфіскати історичної повісти в тому самому Видавництві, а третій з черги за польських часів на Галицькій Землі. Недавно голосною була справа конфіскати тернопільським староством історичної повісти Андрія Чайковського „До слави", що була продовженням (ІІ. частиною) повісти „Побратими". Ця конфіската найшла вже відгук і на парляментарній арені.

Справа заняття „Тараса Бульби", що друкувався і поширювався без перешкод і за польських часів навіть у Коломиї, варта не тільки того, щоби нею занятися на парляментарній арені, але й того, щоби з нею познакомити взагалі ширший культурний світ.

Дотеперішня конфіскаційна практика провінціональних цензорів на українські літературні твори вказує, що скоро можна діждатися і конфіскати творів Шевченка та Франка.

ПРАКТИЧНА ПОКУТА.

У черновецькім „Часі" читаємо ось-такий поклик до українського духовенства:

Наш нарід побожний і що року приготовляється до Воскресення Господнього постом і святою тайною Покаяння. При сповіди має кождий священик право наложити покуту на вірних за поповнені гріхи. Тож прошу всіх моїх товаришів священиків наложувати між иншими покутами і покуту засадити назначену скількість морвів, оріхів і инших овочевих дерев, а таксамо їх щеплення. Покута може відноситися до засадження, чи щеплення або у себе самого, або на ґрунтах вдовиць, та сиріт. В той спосіб зробимо гідну службу Господу Богу, а таксамо користь свому народови. — Кристанович Григорій, гр.-кат. вост. священик.

РЕПАРАЦІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ РОЗБИВАЮТЬСЯ

НІМЦІ СТАВЛЯТЬ РЕПАРАЦІЙНЕ ПИТАННЯ ТАК, ЩО МУСІЛОБИ ПРИЙТИ ДО РЕВІЗІЇ ВЕРСАЛЬСЬКОГО МИРУ. ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНИЩЕННЯ ДАНЦІҐСЬКОГО КОРИДОРА ТА ПОВОРОТУ ГОРІШНЬОГО ШЛЕСЬКА.

ПАРИЖ (Франція), 19. квітня. — Несподівано репараційні переговори наблизилися до свого розбиття. Голова німецької делеґації, Шахт, поставив у підкомісії такі умови плачення Німеччиною репарацій, що їх представники держав Антанти називають політичними. Він зазначив, що для того, щоби Німеччина платила репарації, вона мусить мати відповідні економічні умови.

Це пояснюють так, що Німеччина не зможе платити своїх репарацій, коли їй не повернуть деяких довоєнних кольоній, Сарського вугляного басейну, Горішнього Шлеську та не знищать Данціґського коридора. Таке поведення Шахта викликало в антантських колах здивовання і вони стараються зложити всю вину за невдачу репараційних переговорів на німецьку делеґацію.

КОРИСТАЮТЬ З НАГОДИ.

ПАРТІЯ ПРАЦІ БУДЕ ВЕСТИ СВОЮ ПЕРЕДВИБОРЧУ КАМПАНІЮ, КОРИСТУЮЧИСЬ НЕВДАЧЕЮ РЕПАРАЦІЙНИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 19. квітня. — З огляду на невдачу репараційних переговорів Партія Праці поставить головним своїм передвиборчим арґументом репараційне питання. Сновден заявив, що він далі буде піддержувати свою точку погляду, що для Анґлії не вигідно розвязувати репараційне питання на ґрунті заяви бувшого міністра Балфура, в якій він здеклярував, що Анґлія буде вимагати від Німеччини репарацій у такій сумі, яку вона мусить заплатити Америці як воєнний довг.

Сновден каже, що це абсолютно невигідно для Анґлії, яка у війні понесла кольосальні страти, а тепер відмовляється від репарацій на користь більше заможньої держави. Спроба захитати заяву Балфура викликала велике занепокоєння в політичних колах майже всього світа, а сам Болфур виступив із заявою що лінія поведення Сновдена стає загрозою мира.

АҐЕНТИ БОЛЬШЕВИКІВ У „СКАТЛЕНД ЯРДІ".

ВІД СІМОХ РОКІВ БУЛИ НА СЛУЖБІ СССР. ПОПЕРЕДЖАЛИ БОЛЬШЕВИКІВ ПРО ЗАХОДИ АНҐЛІЙСЬКОГО УРЯДУ ПРОТИ НИХ.

ЛОНДОН (Анґлія), 19. квітня. — Ревізія арештованих детективів „Скатленд Ярду" викликала велику сензацію, ще більшу як їх арешт. При ревізії виявилося, що вони від сімох років були на службі СССР. Свою переписку провадили вони з Комінтерном через спеціяльних аґентів, які їздили до Польщі, де все передавали иншим аґентам, що приїздили з Москви.

Ці аґенти Комуністичного Інтернаціоналу, що були детективами „Скатленд Ярду", завжди попереджували всіх большевицьких аґентів, яких мала поліція арештувати.. Таксамо була попереджена большевицька торговельна місія „Аркос", коли поліція мала шукати в неї за певними документами. Ця ревізія в „Аркосі" привела до дипльоматичного розриву між Анґлією та СССР.

МАРШАЛ ФОШ, А ҐЕНЕРАЛ ПЕРШИНҐ.

ПАРИЖ (Франція), 19. квітня. — В новій книжці, під наголовком „Спогади Фоша", є уступ про те, як Фош боронив ґенерала Першинґа перед Клемансом. Клемансо був одного часу дуже незадоволений ґенералом Першинґом, вважаючи, що він не підходить на становище командуючого американськими військами.

Тому він хотів звернутися безпосередньо до президента Вилсона, щоби той замінив ґенерала Першинґа, але маршал Фош став в обороні американського головнокомандуючого й Першинґ залишився на свойому становищі до кінця війни.

„ПАРИЖ" РОЗБИВСЯ.

ПЛИМУТ (Анґлія), 19. квітня. — Величезний французький пароплав „Париж" наскочив на підводний камінь біля Едістонського маяка, недалеко від анґлійського береґа. Він тепер вертався з Франції до Америки.

При зударенню об камінь сталася велика пробоїна в кадовбі пароплава біля самого кіля. Здавши пасажирів на инші пароплави, що доставили їх до Плимута, „Париж" поплив до Гавру, де стане на ремонт в сухому доці.

Причиною катастрофи був густий туман, так саме, як і в Ню Йорку, коли він попав на мілину у нюйорськім заливі.

НОВИЙ КАНЦЛЕР В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 19. квітня. — На місце канцлера Зайпеля, що має уступити, буде покликаний д-р Ендер, згідно з міжпартійним порозумінням. Він є противником злуки Австрії з Німеччиною й увесь час гостро виступає проти „німецької інвазії на Австрію".

АМАНУЛА НАСТУПАЄ НА КАБУЛ.

КАЛЬКУТА (Індія), 19. квітня. — Війська Аманули ведуть упертий бій з військами Габібули у віддалі сорок миль від Кабула. Бої точаться уперті й криваві з обох сторін і годі ще сказати, хто переможе, але прихильники Аманули сподіваються бачити його за пару місяців знову на троні.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ НАРІД ПРИ ВЛАДІ

Славний німецький історик Емил Людвиґ подав недавно характеристику Штреземена, німецького міністра заграничних справ. Людвиґ добачає в Штреземані тип дійсно великого німецького державного мужа, який положив для німецького народу неоцінені заслуги, бо вратував державу в часі найбільшого хаосу й упадку.

Разом з тим розвязує він ту загадку, чому Німеччина, яка видала так богато думаючих людей, видала досі так мало державних мужів. Людвиґ доказує, що це було тому, що досі кермування державою було привілеєм кайзера й шляхти. І треба було ждати аж на щасливий випадок, щоби монархови вродився розумний син, щоби сам був добрим і розумним монархом, та щоб міг дібрати до керми розумних людей. А що таких синів не було, тому Німеччина на протязі 200 літ не мала розумних державних мужів. На протязі того часу виросла тільки одна постать, себто Бісмарк. Але й той мусів ціле життє боротися навіть з тою шляхтою, з якої сам вийшов. Ґенерали й державні мужі монархічних часів були добрими урядовцями, але не були ніколи продуктивними лідерами. І коли пануюча юнкерська каста видала з себе на протязі 200 літ всього кількох видніщих людей, то це свідоцтво її великої духової слабости. Бо Бісмарк переріс о ціле небо ту клясу, з якої походив, а дотого навіть він, хоч скріпив Німеччину, то ослабив духовий розвій німецького народу, бо був ворогом демократизму й лібералізму й не допускав, щоби вибивалися на верх талановиті особи з простого люду. В той спосіб дійшло до того, що 90% всіх важних державних урядів знайшлися в руках шляхотської кляси. За послідного кайзера пів тузина визначних родів рішало про судьбу держави.

А як прийшла катастрофа, голод і революція, коли Баварія почала відриватися і коли білет на поїзд стріткарою коштував 150 міліярдів марок, тоді та кляса, що панувала через сотки літ, виявила цілковиту нездібність у кермі державою. Тоді саме виринає особа Штреземана, сина дрібного торговця пивом. Та було це в 1923 році. А до того часу видала вже републиканська Німеччина инших трох великих мужів, а це Еберта, Ерцберґера і Ратенава. Двох з них переплатило життєм свою відданість державі. Штреземан продовжував одначе далі їх роботу й довів до льокарненського договору та поставив Німеччину на тім, що вона перша зі всіх европейських держав по найбільшім хаосі завела у себе найліпше забезпечену валюту.

Серед найтяжчих часів вийшли отже найкращі провідники з простого люду. Сам факт розвіяв ту байку, що тільки за монархії є можливість мати при кермі кайздібніших і найхарактерніших.

Д-р Кирило Трильовський.

ВЗІРЕЦЬ „ОРҐАНІЧНОЇ" ПРАЦІ

(Тримісячний курс господарський в Коршові).

(Оріґінальна допись до „Свободи").

Всіх курсистів було **54**, а то 47 з них на цілім тримісячнім курсі, а 7 лише на спеціяльнім місячнім: годівля худоби.

Курсисти були ось з яких повітів: Печеніжин, Коломия, Станиславів, Товмач, Ярослав, а один був аж з Волині. Представляли вони **32** сіл, а що кожний з них взяв на себе обовязок позискану на курсі науку передати потім і своїм співгромадянам — то просвітна робота тих, що на тім курсі викладали — розповсюдниться посередно що найменше на 32 сіл, а навіть і дальше.

Щоби Шановним Читачам „Свободи" представити, як то великі події історичні зперед 10-15 літ перемішали нас **„і зблизька і здалека"**, я наведу тут всіх прелеґентів, що викладали на тім курсі, а заразом подам, звідки вони походять, та де вони училися.

І так, директором курсів був інжинір **Василь Дмитренко** з **Полтавщини,** людина дуже енерґійна і роботяща. Він студіював спершу в Петербурзі, потім брав участь у нашій визвольній війні, а кинений на еміґрацію студіював на відділі аґрономічнім чеської політехніки в Празі. Попри керму цілим курсом та адміністрацією — він викладав бактеріольоґію, загальне рільництво (обробка землі, погної) та сільсько-господарську орґанізацію.

Доктор ветеринарії й інжинір аґрономії, **Мих. Холевчук,** був спершу народним учителем в Гвоздеччині (коломийський повіт), потім студіював в Чехах в Ліберті та в Брні, де зістав асистентом в академії ветеринарії. Він викладав: загальне скотарство, розведення і годівля худоби.

Інж. **Гриць Гарасимович** зі Старого Косова учився в німецькій техніці в Празі. Викладав: меліорацію і комасацію.

Інж. **Ярослав Раковський** зпід Станиславова (Хриплин) студіював в Празі, а викладав: ґрунтознавство та спеціяльне рільництво.

Інж. **Актін Гнатівський** з радянського **Поділля** студіював в Подебрадській Укр. Госп. Академії, а викладав: садівництво.

Д-р ветеринарії **Николаєвич** (Галичанин) студіював у Відни, а викладав: ветеринарію.

Інж. **Стефан Шергун** з радянського **Поділля** студіював у Подєбрадах, а викладав: спеціяльне рільництво.

Інж. **Макар Краплистий** з Херсонщини студіював рівнож в Укр. Госп. Академії в Подєбрадах, а викладав: раси худоби, рільничо-промислову кооперацію та огородництво.

Професор Подебрадської Укр. Госп. Академії **Кость Михайлюк** — це дуже інтересна і бувала людина. Він сам — **Галичанин** з Ряшівщини, то є з наших західних окраїн. Студіював в школі рільничій в Бережниці, а далі в Гановері в Німеччині, та в Данії. Потім був через 15 літ державним інструктором молочарства в **київській ґубернії,** далі професором в Боярці коло Київа, а тепер — як згадано — професорує в Подєбрадах. Він викладав: скотарство, молочарську кооперацію та контролю молочности.

Інж. **Мих. Обрізків** походить з Мишина (між Косовом і Коломиєю). Студіював в Академії світової торговлі у Відни та є **директором** Союза торговельних кооператив в Коломиї. Цей перворядний орґанізатор викладав: сільсько-господарську, споживчу і кредитову коперацію.

Інж. **Боровський** — наддніпрянець студіював в Празі аґрономію і є **референтом пасічництва** при „С. Господарі". Він викладав: пасічництво, луківництво (про луки, сіножати), боротьба з бурянами, патольоґія (хороби) рослин.

Д-р фільософії **Гнатевич** студіював в університеті у Відни (Галичанин). Викладав: шовківництво.

Інж. **І. Охрим** — Галичанин студіював аґрономію в Празі. Викладав: сільсько-господарське рахівництво.

Крім того доїзджали з Коломиї яко лектори: професор **О. Калитовський** та викладав хемію; адвокат **д-р Коссак** подавав важнійші правні поради в справах, з якими селянин має звичайно до діла, а лікар **д-р Яворський** викладав про гиґієну (людську) та про санітарний догляд.

Не треба думати, що всі ті професори мешкали стало через три місяці в Коршові. Таких було лише двох-трох, а решта приїзджала лише на пару **тижнів**, по чім на їх місце приходили нові прелеґенти для нових предметів.

Треба піднести, що як поміж курсистами самими, так і між ними та учителями були через цілий час дуже дружні відносини. Курсисти провадили самі свою кухню (була найнята також одна кухарка) і давали головно привезені з собою їстні матеріяли. Професори харчувалися у місцевого директора школи народної, Горбачевського.

Закриттє курсу відбулося дуже торжественно в неділю, 17-го марта.

Взяли в нім участь: делеґат головної управи „С. Господаря" у Львові, директор інж. **Храпливий,** голова коломийської філії **В. Кобринський** та гості: співредактор „Жіночої Долі" та редактор „Українського „Купця", наддніпрянець **І. Зубенко,** місцевий парох **о. Залуський** з родиною, місцеве учительство, директори **Обрізків** і **Берлад** з Коломиї, тай „аз" грішний, що вже і передтим на той курс заглядав.

Відкрив те свято п. В. Кобринський та віддав провід делеґатови інж. **Храпливому.** Тепер виголосило кількох курсистів по короткому рефератови, для доказання немов на примірах, як вони скористали з подаваних їм наук. І так **І. Козулькевич** з Дебеславець (коломийського повіту) виголосив інтересний реферат про життє рослин та погної. **Ст. Каралаш** з Гвоздеччини реферував про рільничі машини та про зиск на часі при їх помочі. До найважнійших машин рільничих для наших селян уважає він **сівалку. Дмитро Онищук** з Петрилова викладав про молочарство та потребу основання **„Товариств для контролі молочности коров".** В кождім селі повинна бути така **контрольна станиця.** — Як бачимо — це річи просто нечувані у нас. Д. Онищук — це зять славного (вже покійного!) січового отамана товмацького повіту, **Забитовського,** котрий за удачні січові маневри чайками на Дністрі дістав почесне імя **„Чайка".** Та Польща затерла і слід січової орґанізації!

Іван Микитюк з Балинець (Коломийщина) говорив про вагу рахівництва в сільському господарстві та про потребу контролі над **молочництвом льох.** Взивав також до закладання **кружків „С. Господаря".**

Дуже інтересний виклад мала укінчена семинаристка **Олена Ґерманюк** (селянка з Пядик коло Коломиї, звідки походить письменник Ірчан та розстріляний Поляками Мельничук). Вона викладала про користи, які дає раціональна годівля курей. Кожда курка при своїм народженню має в собі біля **вісімсот зародків яєць,** котрі зносить на протязі чотирох років. По тім часі — вона вже непотрібна.

Павло Демелюк з Гвоздеччини говорив про ті хороби звірят, котрі можуть перенестися на чоловіка.

Не менше інтересний виклад як **Ол. Ґерманюк** мала друга семинаристка **Гафія Гаєва,** селянка з Ґодів коло Коломиї. Вона виказувала, які користи буде мати сільська господиня з раціонально веденого господарства. Реферат її був такий гарний, що ред. Зубенко (наддніпрянець) випросив його для „Жіночої Долі".

На кінци промовив голова філії **В. Кобринський,** дякуючи Головній Управі „С. Господаря" за поміч, та директор „С. Г." **Храпливий,** котрий іменем Гол. Управи подякував п. В. Кобринському за устроєнне цілого курсу, а Окр. Союзови за матеріяльну поміч, без котрої той курс не міг би був відбутися.

Інж. Храпливий подякував також місцевій селянській парі **Парасці** і **Михайлови Вітенкам** за те, що перші відважились пустити курсантів до своєї стайні, щоби могли робити досліди на їх корові. Зато вона буде тепер їм і молока більше давати. Він зазначив, яку важну клясу в народі становить селянство і яку важну місію виповнює тов. „С. Господар". Словами: „Ми з трудом, але певно кладемо каміння до будови нашої кращої народної будучини" — закінчив делеґат Гол. Управи свою промову, почім виголосили ще слова подяки курсисти Онищук та Назарук, а делеґат усім курсистам роздав свідоцтва з відбутого курсу.

Так закінчено цей гарний і справді корисний курс, котрий — як вже було видно з рефератів самих курсистів — принесе безсумнівно велику користь нашому селянству. А трудностей було немало, бо крім страшних морозів, та малих фінансових засобів були ще й трудности натури політичної. Іменно з початку приходили поліціянти прислухуватись викладам, але завважившi, що у викладах про корови, свині та кури нема „вивротових тенденцій", дали остаточно курсови спокій.

Та всеж таки політична влада вибила лекторови інж. Шергунови на пашпорті стампілю, що „забранясен дальшеґо побиту в Польсце" і він мусів їхати до Варшави, щоби там при помочи петлюрівців старатись о знесення цего безглуздого розпорядку.

Впрочім місцеве селянство не віднеслось дуже прихильно до курсу і дало лише щось трох курсистів. Люди виходили очивидно з засади: „То не в нас! Що в нашім селі може бути розумного?!" Тому і коров для роблення досвідів не легко мож було дістати. А дуже інтересні ті досвіди власне з дуже симпатичною коровкою Доценків **„сивулькою".** Перший тиждень давано їй такий самий харч (пашу), як давав ґазда, і вона давала по 3 і ¾ літри молока денно. Паша стояла 1 зол. 83 гр., а молоко було варте 1 зол. 12 гр., так, що ґазди „сивульки" мали на ній 71 гр. страти денно. — По тижни такої проби зроблено другу пробу і давано їй: 6 кільоґрамів сіна, в волю соломи, 4 кґр. картофлів і ¼ кґр. кукурудзяного грису, як і доси. Але додавано ще денно: 1 кґр. макухів, дальшого ½ кґр. грису та 1½ кґр. висолодків (останки буряків при фабрикації цукру). Уже по тижни почала „сивулька" давати по **7 літрів** молока денно. Вправді тепер ще було 40 грошів втрати, але лише тому, що корова була сильно заголоджена. Тепер вона і на вазі зискала. Додати треба, що в наслідок поліпшення паші поправляється значно і гній, так що справлена ним земля буде далеко пліднійша як доси. — Впрочім професори курсу є тої думки, що ліпше держати одну корову, а добру, ніж дві — а лихі. Раса — цілком не входить в рахубу: та корова є добра, що дає богато молока!

—o—

Очивидна річ, що на тім коршівськім курсі справа не кінчиться, але таки хочби і в недалекім печеніжинськім повіті відбувається вже 10-дневий курс в Ключеві великім, а незадовго буде такий курс і в Сопові коло Коломиї. Але що більше: Головна Управа „С. Господаря" у Львові устроює цеї осени **шістьмісячний курс для самих таки інжинірів-аґрономів,** котрі училися за границею, а повинні бути добре обзнакомлені з **тим,** чого власне потреба нашим дрібним господарям. На тім курсі буде викладатися: 1) сільсько-господарська економія; 2) суспільна аґрономія; 3) дослідництво на дрібних господарствах; 4) зоотехніка, спілки контролі молочности і спілки продуктивности безрог, — птахівництво.

Як бачимо — Головна Управа береться до ґрунтовної роботи і старається передовсім о способних спеціялістів.

Є взагалі в пляні, щоби кождий повіт мав свого сталого інжиніра-аґронома. Таким для коломийського повіту є власне інжинір **Дмитренко,** що був директором курсів в Коршові.

—o—

Ось і подав я чесним Читачам „Свободи" одну картину з **„орґанічної роботи"** в Рідним Краю. Як бачите — неволя не прибила нас, а енерґія народна, знайшовши одні двері заперті насильно Поляками (нпр. в справі „Луґів"), находить для себе другі і десяті для свого виладовання. А всіх дверей позамикати не всилі, хоч би і як пручалися. Підйом духа, викликаний подіями з послідного 1. листопада, не подається, а запал до роботи і життерадісний погляд на світ у таких молодих діячів, як наші заграничні інжинiри — є не лищ подиву достойні, але і незвичайно симпатичні та підбадьорюючі і старших народних діячів.

(Конець)

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(13)

З ним поїхав до Бахчисараю просити хана помочі для українських повстанців. Щоби хан не боявся зради, сотник лишив сина в татарських руках. Хан аж тепер, ідучи проти Ляхів під Польщу, дав Тимошеви волю, бо не сумнівався, що його батько з Польщею вже не помириться і козацької шаблі проти Криму не оберне. Кравчукови не тяжко було доміркуватися, що Тиміш своєї мачухи не любить. Мабуть і донька гетьмана не дуже була в мачусі залюблена, бо Катря пригадувала Тимошеви, що та мачуха була колись їх наймичкою.

Приїзд Тимоша успокоїв Кравчука, бо показалося, що гетьман ще не вертає, та що мабуть не так скоро верне. Пішов у сад. Зайшов аж до місця, в котрім по тім боці огорожі кінчилося опоясанне саду дорогою, відки дорога вступала в ліс і вже далі йшла просто лісом. Саме в сім місци був невисокий вишневий садок. Вишні тільки троха виставали понад огорожу, закриваючи її перед оком кождого, що стояв троха далі, як сто кроків. Кравчук зробив пробу. Цілком легко виліз на тин і по тім боці зліз на землю в місци вибранім на скриток для коня. Тепер вже не сумнівався, що як треба буде втікати, то втече і погоня з двора не перейме його. Вдоволений переліз назад до саду і ляг в траву, та думав:

— Добре, що я на нині не приготовив побігу, бо був би впав у руки Тимоша... Хіба, якби вона зі мною втікала... Тоді може би й поблагословив на дорогу... А може він заздрісний? Може сам волівби мати її? Шкода, що як буду втікати, то не буду міг нічого взяти з того скарбу. Виговський добре пильнує... Хіба... хіба возьму намисто. Очевидно. Як вже вона для мене пропала, то бодай її намисто нехай лишиться при мені, на памятку... ха-ха! Гм. Коли вже брати намисто, то гідне. З робітні лише се одно намисто вартові позволять мені винести. Треба до него дочепити ще пару ізмараґдів, рубінів... Таким способом моглоби дещо зі скарбу прилипнути до мене, хочби я не мусів утікати. Причеплю дещо до намиста і як мене з намистом випустять з робітні, відчеплю.

Кравчук встав і пустився до фіртки. Зробив пару кроків і спинився. Між кущами поріґчок щось майнуло. Хтось ішов до лавки, на котрій звичайно сиділа гетьманова з Юрком. У Кравчука забило серце. Він подумав:

— Невжеж-би то вона? Вийшла би до саду, хоч в хаті такий гість? Хіба Тиміш привитав її зимно та балакає тільки з шурином і сестрою, на мачуху й не дивлячися. Він годен таке зробити. Вона обиджена вийшла в сад.

Хоч Кравчук боявся саме тепер зійтися з гетьмановою, не видержав. Якась надлюдська сила перла його до неї. Зайшов ззаду аж до лавки і справді побачив її. Вийшов на стежку біля самої лавки і поклонившися, глянув на її лице. Було сердите. Він вгадав, що її стріча з Тимошем не дуже була сердечна. Хотів промовити до неї, сказати, що намисто завтра буде готове, але слова застрягли йому в горлі. Вона, все чудово гарна, тепер з тим гнівом на лици була маєстатичною красою. Справжня гетьманова... цариця між анґелами! Позираючи на неї, Кравчук думав:

— Що я, супроти її мужа?! Я марний черв, по яких вона допче, походжаючи по садку. Як пригадаюся їй, то ще в лице мені плюне.

Хоч розум казав йому, що така райська птиця не для нього, та що він найліпше зробив би, якби їй не пхався в очи, якась сила прикувала його до місця. Стояв неповорушно, впяливши в неї свої очи. Отямився, аж вона сама забалакала до нього:

— Ви мабуть прийшли сказати мені, що не годні полатати намиста, але боїтеся мого гніву? Чорт не такий страшний, як його малюють; гетьманова знов не така страшна, як чорт. Кажіть!

— Навпаки! — Кравчук вибовтав. — Робота йде дуже добре. Завтра буде готове. Як пані гетьманова прийдуть завтра сюди, принесу. Якби що не було так, як треба, то возьму назад. Але гадаю, що не треба буде.

— Я сама прийду до робітні. Може справді буде щось не так, як я хочу, то ще доробите.

Кравчук замнявся, бо він волівби полагодити се діло в садку. Йому треба було тут балакати з нею. Якби вона справді прийшла до робітні і відтам взяла його роботу, то відпала би нагода балачки з нею в саді. Через те, що на случай потреби мігби втікати тільки з саду, його рішаюча розмова з нею в робітни звалила би цілий плян його побігу. Він став крутити:

— Чи цілком певно робота буде готова, не скажу. Я так тільки думаю собі. Бо я загадав намисто доповнити, як пані гетьманова позволять.

— Гадаєте, що можна? Що буде гарніше?

— Буде гарніше і цінніше.

— А як не буде? Чи буде можна відоймити назад се, що ви загадали дочепити?

— В кождій хвили.

Гетьманова стала відкочувати один рукав. Підкотивши його по лікоть, спитала:

— Не могли би ви зробити ще одну роботу? В отсім нараменнику середний камінь червоний. Я хотіла би мати зелений.

— Саме такий є в робітни. Великий, гарний ізмараґд.

— То возьміть зараз, бо я завтра не рано вийду з хати.

Гетьманова стала другою рукою поратися, щоби з рамени здоймити золото, засіяне самоцвітами, з великим рубіном по середині. Не йшло. Клямра сильно загачилася і не пускала. Опустивши руку, гетьманова сказала:

— Одною рукою не втну. Ви маєте вільні обі руки. Стягніть!

Кравчук нахилився, обіймив лівою долонею пухке рамя. Придержуючи клямру тільки великим пальцем, другою рукою став розіщібувати. Йому йшло ще гірше, як гетьмановій. Вона робила одною рукою, але бодай бачила, що робить. Кравчук робив обома руками, але зате не бачив нічого. Скоро доторкнувся рукою її тіла, в його очах потемніло. Цілий став дрожати, як в лихорадці. Гетьманова бачила й чула се. Вона крикнула:

— Ви недужий! Ваші руки дрожать так, що аж мною трясуть.

Ті слова отямили Кравчука і він відповів:

— Вже ні! Вже здоймаю.

Потис клямру і нараменник зсунувся.

— Що вам було? — спитала.

— Пусте! То так зі страху, щоби в моїх руках нараменник не зломився.

— Ви неначеби перший раз в життю брали в руки золото. Гадаю, що ви старий золотар, та що золото в ваших руках ділає на вас так, як на мене патик в моїй руці.

— Пані гетьманова забувають, що перед хвилею в моїй руці було не тільки золото.

Кравчук урвав і трівожно глянув на гетьманову. Потерпав, що може сказав забагато. Але гетьманова не зрозуміла і спитала:

— Щож таке? Золото і в золоті тих пару камінчиків. Ви й до самоцвіту привикли.

Кравчук гадав, що вона тільки будьтоби не розуміла його, отже додав сміливіще:

— Ще дещо було в моїй руці. Щось живе і щось таке, що має більшу вартість, як золото і самоцвіт.

— Я в ваших руках бачила тільки мертве золото з мертвими камінчиками. Більш нічого.

(Дальше буде).

Між товаришами. Так, так, моя жінка цілий нинішній день терпить на дрож. Не знаю, чи не дістане вона грипу, чи може мусітиму купити їй нове футро.

ВІД ЧОГО ПОХОДИТЬ СПОСІБ НАШИХ УКЛОНІВ.

Кланяючися, ми підносимо капелюхи, схиляємо голову або витаємося поданням руки. Нам все це зовсім ясне й мабуть ніколи не призадумуємося над тим, як це повстало. Отже звичай здіймати капелюх має свій початок у здіймуванню шелому побідженого лицаря перед побідником в доказ віддавання себе на ласку й неласку побідника. Подавання руки перед боротьбою було запорукою, що боротьбу вестиметься чесно. Похилення голови в поклоні є спадщиною не дуже то добровільного похилення спини колишніх невільників перед ударами батогів. З бігом часу ці обяви невільництва змінилися в познаку пошани.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

Ч. 56.

БЕРВІК, ПА.

Товариство імени Грушевського, відділ 164 УНС, ухвалило слідуючий конвенційний проєкт:

1. Наперед висказати щире признання УНС, що веде свою працю совістно.
2. Діти, що переходять з молодечого департаменту до старшого, щоби могли діставали зворот від 10 до 15 долярів. Тим ми більше зможемо приєднати дітей до молодечого департаменту.
3. Щоби приймати членів до У. Н. Союза від 16 років без лікарських оглядин.
4. Дітей приймати до Союза, не зважаючи на те, чи родичі їх є членами Союза, чи ні. Тим зможемо більше приєднати дітей до нашої організації.
5. Щоби конвенція відбувалася що чотири роки в стейті Пенсилвенія.
6. Конвенція мусить бути законодатним тілом, де окремі відділи через своїх делегатів спільно радяться над добром і розвитком нашої організації.
7. Будова Сиротинця здається нам великою будовою без фундаменту. Коли наложити нові податки на членів для Сиротинця, то можемо стратити багато членів. Наложити новий тягар не штука, але хто його буде нести. Всі ми мусимо признати, що жертви на Сиротинець все маліють. Нам не треба спішитися з будовою Сиротинця, але треба добре обдумати звідки Союз візьме грошей на його будову та на утримання, коли члени не хочуть давати на цю ціль.
8. В статуті УНС є кілька точок некористних для членів, які треба виправити, або й зовсім зчеркнути. Це полишаємо статутовій комісії.
9. Фонду конвенційного не можна уживати на жадні инші цілі без попереднього ухвалення конвенції.
10. Календарі мусить діставати кожен член задармо.
11. Щоби відділові секретарі побирали платню з головної каси.
12. Щоби знизити плачення вкладок з нового роду обезпечення на 20 років.
13. Коли член Союза захоріє й не зможе оплачувати своїх вкладок, щоб головна каса оплачувала його місячні вкладки, поки він видужає та піде до роботи.

Бажаємо успіху конвенції в її роботі.

За уряд: **Микола Калинич**, предс.; **Мирон Лило**, кас.; **Петро Ґелетій**, секр.

Ч. 57.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

194 відділ УНС ухвалив слідуючий проєкт до конвенції:

1. Ми жадаємо, щоби на конвенції були вибрані надалі тісамі урядники для дальшого провадження союзових справ.
2. Щоби знизити членські вкладки в 20-літніх табелях та по 20-літних „ендавмент", бо тепер люди неохочо приступають до Союза ізза високих оплат.
3. Щоби зменшити вкладки членам, котрі на посмертне платять вже 25 літ.
4. Щоби членів не суспендувати, котрі не заплатили вкладок лише за один місяць, а продовжати їм цей реченець до трох місяців, бо часом випадає слабість в родині, або инші матеріяльні утруднення й член тратить своє право в Союзі.
5. Щоби лікаря оплачувала головна каса Союза.
6. Щоби Сиротинець був побудований далі від міста в здоровій місцевости. На літо, в часі шкільних вакацій, щоби при Сиротинці влаштувати для дітей членів Союза „кемпи", бо тепер нащі люди висилають своїх дітей до чужих „кемпів", де вони забувають свою рідну мову.
7. Щоби „Свобода" виходила на 8 сторін. Тоді можна буде більше містити дописів та оголошень, що буде корисно для органу.
8. Щоби оголошення союзовим відділам містити у „Свободі" даром.

За 194 відділ УНС: **Гаврило Заканич**, предс.; **Михайло Вігак**, кас.; **Іван Витак**, секр.

Ч. 58.

РІВЕРГЕД, Л. АЙ.

Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 256 УНС, ухвалило такий проєкт на 17-ту конвенцію УНС:

1) Наш відділ прийшов до переконання, що Сиротинець конечно нам потрібний. Щоби його побудувати, то не треба дивитися один на другого, а треба нам усім взятися до діла. Як була перша збірка на Сиротинець, то одні відділи давали, а другі тільки дивилися, замісць зложити свою належитість. Отже треба взяти ту справу на конвенції і розважити добре, щоби кождий відділ сповнив свій обовязок, а в першу чергу вирівняв збірку на Сиротинець-Захист, яка була наложена урядом УНС.

2. Щоби старих членів, котрі платять 25 літ до організації, звільнити від місячних вкладок.

3. Щоби знести ліни, які тяжать на старих членах.

4. Щоби відділові секретарі діставали платню з головної каси.

Микола Стахів, предс.;
Михаїл Небор, кас.;
Теодор Навроцький, секр.

Ч. 59.

БРУКЛИН, Н. Й.

Проєкт на 17-ту Головну Конвенцію У. Н. Союза, ухвалений 22 відділом УНС, в Брукліні, Н. Й.:

1. Пропонуємо, щоби наш часопис „Свобода" мав свого власного кореспондента на Україні, де живе 35,000,000 нашого народу. Мотивуємо це тим, що коли ми будемо мати там свого кореспондента то таким робом зможемо більше й красше довідатись про тамошне життя.
2. Домагаємося, щоби на будуче відділові секретарі були в части плачені з головної каси У. Н. Союза. Ми пропонуємо 2% від висланих грошей до каси У. Н. Союза давати на таку винагороду й пересилку.
3. Щодо дітий, то ми пропонуємо, щоби дати якийсь процент звороту в той час, коли вони переходять до старших членів.
4. Пропонуємо, щоби календарі видавати й розсилати членам безплатно. Тим самим і для секретарів ощадиться много праці, бо як по даруво то член зголоситься й без спеціяльного повідомлення.
5. Пропонуємо, щоби в нових родах обзпечення належитість за часопис „Свободу" й на другі фонди була зачислена до вкладок разом, бо такими додатковими фондами відганяється від такого обезпечення.
6. Щоби Конвенція ухвалила дивіденду в нових родах обезпечення, платну по 5 роках приналежности до організації. Щось в роді того, що дають американські асекураційні компанії.
7. Щодо Сиротинця ми уважаємо, що такий Сиротинець конечно потрібний і хоч ми зложемо відповідну суму і побудуємо, то однак на його дальше підтримання потрібний сталий фонд. Отож Конвенція повинна над тим добре подумати й такий сталий фонд конче створити.

Бажаємо делеґатам весело й щасливо цю Конвенцію перепровадити для розвою і добра У. Н. Союза і на славу всього українського народу.

За 22 відділ УННС: **Іван Каровець**, предс.; **Волод. Пясецький**, кас.; **Мих. Баглай**, секр. і делеґат.

— Нема сумніву, що цей образ то справжній „Веляскез".
— Ви так добре знаєтеся на мистецтві?
— Ні, але я орієнтуюся по цінах.

—o—

— Бідні ви, то я чула, що ви сиділи три роки в заведенні для божевільних. Як жеж вам там жилося?
— А, прошу пані, так мені там тяжко було, що я мало що не збожеволів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

В обороні доброго імени громади.

В „Америці" з дня 11. квітня б. р. появилася допись о. Чаплинського, затитулована: „Моя відповідь на допись „Свободи"".

Ота відповідь була предметом розгляду нашої пертамбойської громади, яка зібралася дня 14 квітня на спеціяльно для тої цілі скликані наради. На тих зборах рішено просити „Свободу" не відмовити нам місця на слідуючу відповідь:

Розуміємо добре, чому взявся о. Чаплинський писати посланіє до своїх давних парохін, яких виховував через 15 літ. о. Чаплинському не по нутру, що наша громада домагається звороту того народного майна, яке о. Чаплинський колись переписав на епископа. о. Чаплинський не годен з дива вийти, що його колишні парохіяне оказали себе здорово думаючими, спокійними, розважними й поступовими, а попри те ще й чесними й характерними Українцями. о. Чаплинському жаль, що ми не йдемо за його науками, що ми не гнемо карку як раби перед тими, що нехтують нашими правами. о. Чаплинський представляє собі українського робітника в Америці ще й тепер як того заголюканого чорнороба, якого можна схопити на гарні слова, який далі буде думати, що це все одно, чи маєток буде записаний на нарід чи на епископа. о. Чаплинський думає, що ще й тепер застрашить віруючих карами, як їх страшив, коли був у нас парохом і коли говорив про те, що Бог буде нас карати й наших дітей аж до десятого покоління, як майно не буде записане на епископа.

Наша громада з повною свідомістю твердить, що це, що народне добро опинилося в руках епископа, є ділом о. Чаплинського, бо свідома частина громади була рішучо проти цього запису, а на загал громада навіть не знала, що вона не є власником своєї кервавиці. І коли сьогодні громада процесується, то за те повинен вдарити себе в груди в першу чергу о. Чаплинський.

Наша громада не бажає собі того, щоби о. Чаплинський вмішувався в наші справи. Ми знаємо добре погляди й політику о. Чаплинського. І тому заявляємо, що з о. Чаплинським не маємо нічого спільного й мати не хочемо.

На нашу думку о. Чаплинський не може виховати таких людей, яких треба українському народови під теперішну хвилю. о. Чаплинський мабуть вже звик до ярма. Він виріс серед польського ярма за Австрії, й хоч живе вже так довго на вільній землі Вашинґтона, хоч наслухався стільки про боротьбу нашого народа з Польщею, хоч читає, скільки то розстріляно наших священиків в краю, хоч знає, як то в Маріямполі викидали польські „матечки" святі тайни з нашої церкви, хоч бачить, скільки то шкоди наносить конкордат нашому народови й нашій церкві, гне таки свою шию дальше перед можними й не має сили стати на переді й явно-славно заявити, що нам не треба гнути карку перед безправством, а треба проти нього протестувати й з ним боротися. і то боротися і тоді, колиб ця боротьба торкалася й Риму. Бо не боремося ми за віру, а за наші політичні права.

Колиб о. Чаплинський відчував ту трагедію, яку наш нарід переживає, то тоді йшов би з народом, а не паралїжував би своєю роботою ту важку боротьбу, яку повів український чорнороб-робітник з темнотою, заскорузлістю і рабством.

о. Чаплинський хоче нас просвітити й на праведну дорогу завести. А ми відповімо словами нашого пророка Т. Шевченка: „Добре, ведіть, показуйте!"

Ви показали нам, о. Чаплинський, дорогу й добре сталося, що ту дорогу пізнають і другі. Хай вже раз „розпадеться луда", хай наш нарід пізнає, хто це ті наші провідники, якими то шляхами думають вони визволяти наш нарід і як його просвічують.

о. Чаплинський відчинив свою душу, а ми відчиняємо свою. І заявляємо: Нема між нашою громадою і нашим бувшим 15-літнім парохом нічого спільного. о. Чаплинський може далі хилятися, як і досі хилявся, перед владою й коритися їй, хоч би та влада ділала на некористь нашого народа й нашої церкви. Але хай о. Чаплинський знає, що до того рабства нікого з нас не перетягне. Тип політичних рабів вже у нас вимер з хвилею, як відійшов від нас о. Чаплинський. За його рабством не піде навіть та громада, яку він через 15 літ виховував.

Якраз завдяки таким політичним рабам як о. Чаплинський затягнулася у нас церковно-народна боротьба. Вже давно був би між нашим народом порядок, булаб гармонія й Рим уважав би був нас за характерних людей, колиб не було між нашим священством рабів, які тоді, коли другі пірвалися до боротьби, заявили: моя хата з краю. Булоб у нас інакше, колиб ті отці, які бажають зміни, які добачують лихо, які знають, хто є виновником того лиха, могли здобутися на ту отверту щирість, щоби це виявити публично, а виявивши, витягнути з того консеквенції навіть тоді, колиб за це прийшлося потерпіти.

Пертамбойська громада веде боротьбу з еп. Богачевським за майно, якого епископ не хоче віддати громаді, а яке неправильно на нього записане. Та боротьба не нанесла нам морально ніякої шкоди ні в народнім ні церковнім життю. Бо й на народних святах чи концертах у нас повно людей, а в церкві то цілком певно більше як за часів о. Чаплинського. Громада наша не зачипала боротьби й тепер її вести не хоче. Колиж бореться, то тільки тому, що противна сторона не уступає. А що ми уважаємо себе чесними людьми й характерними Українцями, то не хочемо кінчити на палких заявах і тільки нишком виявлених побажаннях, а поступаємо як дозрілі, свідомі громадне й не відступаємо від того, що нам по людському й божому закону належиться.

ЗА ПЕРТАМБОЙСЬКУ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ:

Тома Мощар, предс.;
Василь Фединишин, секр.;
Стефан Кордияк, касієр.

(**Від Редакції:** Повисша допись була виготовлена в такім острім тоні, що мусіла підпасти скороченню і змінам).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

СКРЕНТОН, ПА.

На Рідну Школу.

Український Політичний Клюб в Скрентоні зібрав $48 і призначив їх на допомогу Рідній Школі.

Гроші вислано до краю через Обеднанне.

Управа Клюбу

—o—

ДЖАНСТАВН, ПА.

Збірка на Інвалідів.

Збіркою занявся наш старенький о. М. Щетинський. Жертви зложили слідуючі громадяни: М. Губернович $2.25; М. Гладьо $2; С. Боднар $1.50; М. Возняк, Й. Бандровський, А. Каган, Й. Вуйтів, І. Чирак по $1; А. Курчак 50 цнт. Разом зложено $11.25 і пересилаємо їх через Обеднання на поміч Інвалідам у Львові.

В. К.

—o—

АКРОН, ОГАЙО.

На Рідну Школу.

Пята Січова сотня ім. Ольги Бесарабової 3-тої округи заколядувала $40 на „Рідну Школу", котрі секретар переслав до краю через Обеднання.

Н. Шквара, секр.

—o—

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Жертва на Інвалідів.

На несподіваній забаві, яку приготовили гр. Іванови Ганичеви і його дружині Юлії їхні приятелі і знайомі, гості не забули про наших героїв-інвалідів і зложили на їх потреби $12.10, які переслано до краю через „Обеднання". Жертвували як слідує: по $1.00: П. Головчак, Н. Бежик, Ів. Марапчак, С. Плахтиняк, С. Гальчишак; по 50 цнт.: С. Морозович, І. Лазірко, Анна Бежик, Катерина Кость, І. Жук, В. Габіль, М. Цап, Н. Габіль, Н. Гомзяк, Г. Кузик, Юлія Ганич, І. Пукач, Олена Лупань.; по 25 ц.: П. Салак, Г. Кость; Н.Волощин 10 цнт.

Стефан Морозович.

ГЕМТРЕМК, МИШ.

На ріжні цілі.

Тов. „Згода", від. 20 УНС, вислало $177.73 на руки Обеднання. Гроші ці призначені на слідуючі цілі в Рідному Краю: „Рідна Школа" — $50; Тов. „Просвіта" — $25; Інваліди — $27; Сироти — $25; Політичні вязні — $25; Революційний фонд — $25.73.

Гроші ці складали члени як народний податок з пять-центового фонду, що наше Товариство ухвалило на своїх зборах. Хоч маємо кирилників у нашім відділі; котрі самі не платять народного податку, але ще і другим кажуть, щоби не платили, всеж таки більшість членів має українську кров, бо їх українська мати породила й вигодувала та памятають на матір Україну. Вони тих крикунів не слухають і далі складають датки на допомогу нашій матери — Україні.

Іван Крупка, секр. відділу.

—o—

ГЮСТОН, ТЕКС.

Жертва на Рідний Край.

Громадянин Павло Барабаш переслав через Обеднання 5 долярів на Рідну Школу й 5 долярів на народні цілі.

ПОБІДА КИРИЛЕНКА НАД ІТАЛІЙСЬКИМ БОРЦЕМ РОМАНО.

В середу, 17. квітня, на арені Стар Касіно, борець Кириленко відніс світлу побіду над своїм противником. Боротьба була вельми цікава, бо італійський борець Романо належить до первоклясних борців. Побіда Кириленка над Романо замітна ще і тому, що се перший раз Романо-му прийшлося положитись на лопатки. На початку боротьби Романо атакував Кириленка, примінюючи всі боробницькі штуки, однак Кириленко виходив з них легко. Після трийцяти хвиль боротьби Романо почав кидати Кириленка через голову. Тоді Кириленко начав контр-атак і після трех удачних кинень припечатав Романо на долівку. Публика нагородила Кириленка бурею оплесків. Залізняк боровся з Італійцем Стоко на протязі ограниченого часу 30 хвиль і боротьба скінчилася на дров. Арміець Назарян після 18 хвиль положив Грека Захаряса. Італієць Девіто положив Мата Мікея в 23 хвилях. Генрикос боровся 30 хвиль з Тони Роко до дров.

Директор Жак Пфефер зробив несподіванку для публики, а се перед початком боротьби виступила балалайкова орхестра і відіграла цафу гарних кусників.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ